Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Jose Manuel Jaio Madariaga Arrizabala

Munitibar-Arbatzegi-Gerrikaitz, Bizkaia (1932-2019)

Aurkibidea

Biografia

Totorika auzoko Arrizabalaga "Arrizabala" baserrian jaio zen. Ezizena ere jaiotetxekoa du. Aita bertakoa zuen eta ama Iruzubietakoa. Gerraosteko eskolan ikasi zuen orduko maisu-maistra gogorrekin. Soldadutzan egon ostean, (Elko, Nevada) joan zen artzain eta kanpero zazpi urtetarako. Handik bueltan bere auzoko Eugenia Eguenegaz ezkondu zen. Ikazkintzan, gizon-probetan, sokatiran eta trontzan ibilitakoa da, besteak beste. Bere emazteagaz batera egin genion elkarrizketa.

Zintak

MUN-019

- **Proiektua**: Munitibarko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Goiria Mendiolea, Nerea
- **Data**: 2012-10-24
- **Iraupena**: 59 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Sapsootham, Itziar

MUN-020

- **Proiektua**: Munitibarko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Goiria Mendiolea, Nerea
- **Data**: 2012-10-24
- **Iraupena**: 44 min
- **Euskarria**: Bideo digitala

Pasarteak

1. Maisu eta maistra gaiztoak

- **Erref**: MUN-019/001
- **Iraupena**: 0:02:20. **Hasi**: 00:00:00. **Bukatu**: 00:02:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Eskolan zigortu egiten zituzten euskaraz hitz egiteagatik. Ez zuten gaztelaniaz ulertzen eta bertan ikasi zuten piska bat.

2. Baserriaren izenaz ezagutzen dute

- **Erref**: MUN-019/003
- **Iraupena**: 0:01:06. **Hasi**: 00:02:39. **Bukatu**: 00:03:45
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Gaitzizenak

Laburpena:
"Arzabala" da Manuelen ezizena, baserriaren izena.

3. Munitibarren bonbardaketa

- **Erref**: MUN-019/007
- **Iraupena**: 0:01:12. **Hasi**: 00:05:14. **Bukatu**: 00:06:26
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Gernika bonbardatu zuten egunean, leihotik ikusi zituen bonbak erortzen. Munitibar ere bonbardatu zuten.

4. Berrogeita zortzi urte ezkonduta

- **Erref**: MUN-019/008
- **Iraupena**: 0:02:02. **Hasi**: 00:06:26. **Bukatu**: 00:08:28
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Diaspora » Disporara bidaia » Diasporara joateko arrazoiak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak

Laburpena:
Eskolan Munitibarren ibili zen eta gero ikatzean lanean hasi zenean, gau-eskolak hartzen zituen. Soldaduzka egin eta Ameriketara joan zen lanera. Bertan zazpi urtez egon zen eta bueltan ezkondu zen Eugeniarekin. 48 urte daramatzate ezkonduta. Garai batean behi asko zituzten baserrian.

5. Igandero dotrinara

- **Erref**: MUN-019/012
- **Iraupena**: 0:01:12. **Hasi**: 00:13:05. **Bukatu**: 00:14:17
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Dotrina
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:
Umetan Totorikan jolasten zuten eta bertan pasatzen zuten denbora. Igandetan dotrinara joan behar izaten zuten. Garai bateko eta gaur egungo bizimoduaren ezberdintasunak.

6. Euskaraz egiteagatik bi pezetako zigorra

- **Erref**: MUN-019/015
- **Iraupena**: 0:00:42. **Hasi**: 00:15:40. **Bukatu**: 00:16:22
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:
Abadearekin euskaraz hitz egiten zuten baina eskolan ez. Euskaraz hitz bat esateagatik, maistrak bi pezetako zigorra jarri zion.

7. Eskolako kontuak

- **Erref**: MUN-019/017
- **Iraupena**: 0:02:11. **Hasi**: 00:17:22. **Bukatu**: 00:19:33
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Oinarrizko matematikak ikasi zituzten eskolan. Gerora gehiago ikasi dute. Entziklopedia batetik ikasten zuten guztia. Etxean inork ezin zien lagundu, ez zekitelako gaztelaniaz. Euskara batua iloba txikiarekin ikasi du.

8. Hau asko zeuden Totorikan

- **Erref**: MUN-019/019
- **Iraupena**: 0:01:26. **Hasi**: 00:19:46. **Bukatu**: 00:21:12
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:
Jolasetarako denbora handirik ez zuten izaten. Eugenia 15 urterekin joan zen neskame. Auzoan haur asko zeuden.

9. Jolasteko denborarik ez

- **Erref**: MUN-019/020
- **Iraupena**: 0:01:08. **Hasi**: 00:21:12. **Bukatu**: 00:22:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:
Pelotan jolasten zuten eta pelota trapu zaharrekin egiten zituzten. Panpinak ere trapuekin egiten zituzten. Jolasteko denbora handirik ez zuten izaten. Askotan ez ziren eskolara joaten baserrian lan egiteko.

10. 1943an heldu zen ur korrontea

- **Erref**: MUN-019/021
- **Iraupena**: 0:01:11. **Hasi**: 00:22:20. **Bukatu**: 00:23:31
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

Laburpena:
Gerraostea izan zen sasoirik txarrena. Ura 1943an heldu zen auzora. Kostu handiko proiektua izan zen, baina beharrezkoa.

11. Herriko okina

- **Erref**: MUN-019/023
- **Iraupena**: 0:02:11. **Hasi**: 00:23:53. **Bukatu**: 00:26:04
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Negozioak, dendak

Laburpena:
Herriko okinak, ogia egin eta banatzen ditu. Eibarko Txaltxa jatetxeko ogia ere egiten du. Gaueko ordubatetan esnatzen da lan egiteko. Etxez-etxe ogia eta egunkaria banatzen ditu.

12. Bizikleta Markinan alokatzen zuen

- **Erref**: MUN-019/025
- **Iraupena**: 0:01:21. **Hasi**: 00:26:36. **Bukatu**: 00:27:57
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Bizikletak eta motorrak

Laburpena:
Jose Manuelek ez du inoiz bizikletarik izan eta soldaduskan zegoenean, batzuetan Markinan alokaten zuen bat etxera heltzeko. Ez zeukaten dirurik bizikleta erosteko.

13. Ameriketan (Elkon) artzain

- **Erref**: MUN-019/026
- **Iraupena**: 0:01:40. **Hasi**: 00:27:57. **Bukatu**: 00:29:37
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Diaspora » Disporara bidaia » Diasporara joateko arrazoiak

Laburpena:
Soldaduska egin ondoren, lan falta zela eta, Ameriketara joan zen. Hiru urte eta erdi bertan egin, bisitan etorri eta Eugeniarekin hasi zen nobiotan. Artzain bezala ibili zen Elkon. 1992an erretiratu zenean, Eugeniarekin batera joan zen bertara eta hilabete t'erdiz ibili ziren han. Urte batzuk geroago berriz itzuli ziren oporretan. Ez da bizitzeko leku aproposa. Euskaldun ugari zegoen Elkon.

14. Elkon euskaldun asko zeuden

- **Erref**: MUN-019/028
- **Iraupena**: 0:01:21. **Hasi**: 00:31:16. **Bukatu**: 00:32:37
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Diaspora » Ohiturak eta bizimodua diasporan » Familia eta harremanak diasporan

Laburpena:
Elkon 200 bat artzain euskaldun baino gehiago zeuden Jose Manunel lanean egon zen garaian. Gizaburuaga "Parrillas" izeneko artzaina agertzen zen Amerikanuak filman.

15. Ameriketatik bueltatu eta baserria erosi

- **Erref**: MUN-019/029
- **Iraupena**: 0:02:06. **Hasi**: 00:32:37. **Bukatu**: 00:34:43
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Diaspora » Lana diasporan » Artzainak eta kanperoak diasporan

Laburpena:
Ameriketan artzain egonda dirua irabazten zen. Hiru urte t'erdian, 400.000 pezetako baserri bat erosteko lain diru irabazi zuen Jose Manuelek. Garai batean, dolarretatik pezetetara aldaketa egitean lortzen zen diru gehien eta gainera, ez zuten gasturik izaten. Arrantzarako kupoak zeuden.

16. Kanpero izan zen Elko inguruan

- **Erref**: MUN-019/030
- **Iraupena**: 0:02:52. **Hasi**: 00:34:43. **Bukatu**: 00:37:35
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Diaspora » Lana diasporan » Artzainak eta kanperoak diasporan

Laburpena:
Kanpero bezala ibili zen Jose Manuel. Lana nolakoa zen kontatzen du. Ogia egitea ez zen erraza. Zaldian denbora asko eramaten zuen, artzainei ogia, ardoa eta bestelakoak eramaten. Okela ez zien eramaten, artzainek bildotsa hiltzen zutelako. Udako eta neguko lanak. Ura eraman beharra.

17. Kanpero eta artzain bizimodu tristea

- **Erref**: MUN-019/031
- **Iraupena**: 0:01:38. **Hasi**: 00:37:35. **Bukatu**: 00:39:13
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Diaspora » Ohiturak eta bizimodua diasporan » Hizkuntzak diasporan
- Diaspora » Lana diasporan » Artzainak eta kanperoak diasporan

Laburpena:
Artzainak ardiekin joaten zirenean, Jose Manuel janaria egiten gelditzen zen, ur bila joaten zen... Artzainak bueltatzen zirenean, jan eta gero jokoan egiten zuten. Egunak luzeak ziren. Ingelez piska bat ikasi zuen ugazabarekin semearekin.

18. Txakurra, artzainaren laguna

- **Erref**: MUN-019/033
- **Iraupena**: 0:02:43. **Hasi**: 00:41:05. **Bukatu**: 00:43:48
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Diaspora » Lana diasporan » Artzainak eta kanperoak diasporan

Laburpena:
Txakurrekin ibiltzen ziren Ameriketan. Negu batean 19 izan zituen Jose Manuelek. Artzain bakoitzak txakur bat izaten zuen eta kumeak izaten zituzten. Ardi-txakurrek berezko zerbait dute ardiak zaintzeko.

19. Saiak eta arranoak bildotsen bila

- **Erref**: MUN-019/034
- **Iraupena**: 0:01:31. **Hasi**: 00:43:48. **Bukatu**: 00:45:19
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Diaspora » Lana diasporan » Artzainak eta kanperoak diasporan

Laburpena:
Saiak eta arranoak, bildotsak harrapatzen saiatzen ziren.

20. Koioteak eta basa-katuak Ameriketan

- **Erref**: MUN-019/036
- **Iraupena**: 0:01:34. **Hasi**: 00:45:57. **Bukatu**: 00:47:31
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Diaspora » Lana diasporan » Artzainak eta kanperoak diasporan

Laburpena:
Ameriketan ardiekin lanean ari zela koioteak eta basa-katuak ziren pizti arriskutsuenak. Hartzik ez zegoen Nevadan.

21. Baserriko bizimodua gogorra zen

- **Erref**: MUN-019/039
- **Iraupena**: 0:00:51. **Hasi**: 00:52:00. **Bukatu**: 00:52:51
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:
Irabazitako diru guztia baserrira eraman behar izaten zuten. Baserriko bizimodua tristea eta gogorra zen.

22. Baserria berrizteko lanak

- **Erref**: MUN-019/041
- **Iraupena**: 0:01:32. **Hasi**: 00:54:39. **Bukatu**: 00:56:11
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:
Behiak erosi zituenean, kortatik kanpo ibiltzen ziren. Erretiratu zirenean, baserria konpondu zuten: kalefakzioa jarri, komunak egin, logelak aldatu... Garai batean behiak etxetik ibiltzen ziren.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-16

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com